

Aktuelt om internasjonale regnskapsstandarder:

Reglene om regnskapsføring av finansielle instrumenter i endring

I juli sendte IASB et forslag om betydelig endring i klassifiserings- og målereglerne for finansielle instrumenter på høring. Det er forventet at endringsforslagene vil materialisere seg i form av en revidert standard om finansielle instrumenter innen årets utgang.

Artikkelen er forfattet av:

Statsautorisert revisor/dr. oecón.
Steinar Sars Kvifte
Ernst & Young
Partner og lagdirektør regnskap i
Ernst & Young og førsteamanuensis II ved Norges Handelshøyskole.

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale IFRS-saker. Dette vil kunne være nye standarder og fortolkninger, men også høringsutkast, diskusjonsnotater og relevante uttalelser gitt av regulerende myndigheter, som for eksempel Finansdepartementet, Kredittilsynet og andre standardsettere enn IASB/IFRIC, som for eksempel Norsk RegnskapsStiftelse (NRS).

Mye nytt i sommer

Fellesferien i Norge har ikke påvirket IASB nevneverdig. I løpet av sommermånedene har IASB publisert én standard om små og mellomstore virksomheter («IFRS for Small and Medium-sized Entities») og flere diskusjonsnotat, høringsutkast og anmodning om innspill (såkalte «Request for information»). Dette gjelder blant annet virkelig verdi måling («Fair Value Measurement»), ledelsesrapportering («Management Reporting») og endringer i IAS 19 *Ytelser til ansatte*. I sistnevnte høringsutkast foreslår IASB å fjerne kravet til bruk av statsobligasjonsrenten i mangel av et effektivt marked for bedriftsobligasjoner med høy kvalitet ved diskontering av pensjonsforpliktelsener. Norske foretak er henvist til bruk av statsobligasjonsrenten etter gjeldende standard, og dette forslaget, som kan bli gjort gjeldende allerede for 2009, vil derfor ha store konsekvenser i Norge. For øvrig gjelder det meste av sommerens nyheter finansielle instrumenter.

IASB har lenge erkjent at gjeldende standarder om finansielle instrumenter, herunder IAS 32 *Finansielle instrumenter – presentasjon* og IAS 39 *Finansielle instrumenter*

– *innregning og måling*, ikke fungerer tilfredsstillende og derfor må revideres eller erstattes. Standardene anses å være for regelbaserte, for komplekse og i mange sammenhenger gir de ikke en dekkende fremstilling (de underliggende økonomiske realitetene reflekteres ikke i regnskapet). På vårparten i 2008 ble derfor to diskusjonsnotater sendt på høring, et som gjaldt skillet mellom gjeld og egenkapital (IAS 32), «Financial Instruments with Characteristics of Equity» (omtalt i denne spalten i nr. 3/2008 i dette tidsskriftet) og et som gjaldt kompleksiteten i IAS 39, «Reducing Complexity in Reporting Financial Instruments» (omtalt i denne spalten i nr. 4/2008 av dette tidsskriftet). Så kom finanskrisen, og søkelyset ble for alvor rettet mot regnskapsføringen av finansielle instrumenter (se omtale i denne spalten i nr. 3/2009 av dette tidsskriftet).

I april 2009 annonserte IASB en revidert fremdriftsplan for revisjon av IAS 39 (skillet mellom egenkapital og gjeld i IAS 32 er fortsatt et aktivt prosjekt, men prioriteres for tiden etter behovet for endringer i IAS 39). Prosjektet er tredelt: 1) Klassifisering og måling, 2) nedskrivning av finansielle eiendeler, og 3) sikringsvurdering.

I juli sendte IASB et forslag til endringer i reglene om klassifisering og måling på høring («Financial Instruments – Classification and Measurement»), og noen uker tidligere, i juni, ble en anmodning om innspill til ny nedskrivningsmodell publisert («The Feasibility of an Expected Loss Model for the Impairment of Financial Assets»). Et høringsutkast om sikringsvurdering forventes å foreligge i løpet av høsten. Det samme gjelder nedskrivning av finansielle eiendeler.

IASB planlegger å omsette høringsutkastet om klassifisering og måling til en endelig standard innen utgangen av året, slik at den kan gis frivillig anvendelse allerede for innværende år. Det er forventet at endelig ikrafttredelsestidspunkt først vil bli 2012. Om EU vil rekke å godkjenne eventuelle nye regler for klassifisering og måling slik at anvendelse i 2009 kan være aktuelt for norske foretak, er usikkert. Høringsfristen er satt til 14. september.

I det følgende redegjøres det for hovedinnholdet i forslaget om endringer i reglene for klassifisering og måling i IAS 39.

DISKONTERING: I et høringsutkast foreslår IASB å fjerne kravet til bruk av statsobligasjonsrenten i mangel av et effektivt marked for bedriftsobligasjoner med høy kvalitet ved diskontering av pensjonsforpliktelse.

Høringsutkast om klassifisering og måling av finansielle instrumenter

Gjeldende standard skiller mellom fem hovedkategorier finansielle instrumenter, med egne målereglene for hver kategori. Enkelte finansielle instrumenter faller i én kategori, som for eksempel derivater, mens den regnskapspliktige i andre tilfeller kan velge å plassere et finansielt instrument, for eksempel aksjer, i en av flere kategorier. Ved frivillig utpeking til en kategori, er hovedregelen at det finansielle instrumentet er låst i denne kategorien frem til fraregning. Forbudet mot flytting ut av en kategori er først og fremst etablert for å unngå illojale tilpasninger og har lenge vært kontroversiell, og kritikken kulminerte på mange måter under finanskrisen høsten 2008. Under press gjorde IASB da justeringer i forbudet for enkelte finansielle eiendeler regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet uten å følge vanlig fremgangsmåte (nærmere omtalt i denne spalten i nr. 8/2008 av dette tidsskriftet). I høringsutkastet til ny standard imøtekommes kritikken ytterligere ved at antall kategorier reduseres og omfanget av valgfri klassifisering reduseres betydelig. Omklassifisering mellom kategoriene vil imidlertid fortsatt ikke være tillatt.

I høringsutkastet foreslås det å erstatte gjeldende kategorier med to målekategorier, nemlig amortisert kost og virkelig verdi. Amortisert kost forutsetter at to betingelser er oppfylt: 1) Det finansielle instrumentet har de grunnleggende karaktertrekkene som lån, altså kontraktsfestede avdragsbetalinger og/eller rentebetalinger. 2) Ledelsen styrer og måler det finansielle instrumentet på grunnlag av de kontraktsfestede kontantstrømmene. Høringsutkastet inneholder på lik linje med gjeldende standard en virkelig verdi opsjon. Et finansielt instrument som kvalifiserer for måling til amortisert kost, kan regnskapsføres til virkelig verdi dersom virkelig verdi måling eliminerer eller i vesentlig grad

reduserer inkonsistens i måling eller innregning som ellers ville oppstå (ofte omtalt som en «accounting mismatch»). Alle andre finansielle instrumenter enn de som kvalifiserer for amortisert kost, skal regnskapsføres til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Unntaket i gjeldende standard om at egenkapitalinstrumenter hvis virkelige verdi ikke kan måles pålitelig, skal regnskapsføres til kost, videreføres ikke. I høringsutkastet åpnes det imidlertid for at en kan velge å føre verdiendringer på alle egenkapitalinstrumenter i oppstilling over andre inntekter og kostnader («Statement of Comprehensive Income») utenfor det ordinære resultatregnskapet. Verdiendringer ført i oppstilling over andre inntekter og kostnader skal ikke resirkuleres over resultatregnskapet, og det er således heller ikke krav til nedskrivningsvurdering av slike investeringer. Valget må gjøres ved førstegangsregnskapsføring. Denne opsjonen er ikke aktuell for egenkapitalinvesteringer som inngår i en handelsportefølje («held for trading»).

I høringsutkastet foreslås det også å fjerne kravet til utskilling av innebygde derivater så lenge vertskontrakten faller innenfor virkeområdet til standarden. De foreslåtte endringene er store og selv om utgangspunktet i høringsutkastet er at endringene skal gis retrospektiv anvendelse ved førstegangsansendelse, foreslås en rekke unntak.

IASB ber i høringsutkastet også om kommentarer til en alternativ modell som begrenser amortisert kost måling til utlån og fordringer definert som i gjeldende standard, mens alle andre finansielle instrumenter måles til virkelig verdi. I denne modellen vil således innslaget av amortisert kost bli mindre og innslaget av virkelig verdi måling større.

Det er ingen tvil om at forslaget i høringsutkastet i stor grad imøtekommer mye av den kritikken IAS 39 har vært gjenstand for. Forslaget reduserer kompleksiteten, både for regnskapsprodusenter og brukere, og sammenlignbarheten mellom regnskaper øker. Den største innvendingen mot forslaget er kanskje at det har preg av å være en midlertidig løsning – brannslukking, i påvente av at IASB får gjennomført en mer grunnleggende og omfattende utredning av prinsippene for regnskapsføring av finansielle instrumenter. Og endringer kompliserer som kjent den finansielle rapporteringen, både for regnskapsprodusenter og brukere. De relativt krevende overgangsreglene forsterker denne innvendingen.

På vegne av våre oppdragsgivere søkes:

- Konsernregnskapssjef
- CFO
- Analytiker talenter
- Regnskapssjef
- Autoriserte regnskapsførere
- Management for Hire
- Business Controller Retail
- Statsautorisert revisor
- Konsulent M&A
- Økonomisjef talenter
- Regnskapsmedarbeidere
- Controller
- Revisor

Capus jobber for organisasjoner som anerkjenner verdien av dyktige medarbeidere. Våre konsulenter har lang erfaring og ønsker å bidra til din karriereutvikling innen regnskap, økonomi og finans.

Om dette er relevant for deg ønsker vi en tettere dialog om fremtiden.

Kontakt leder i Capus Financials, Svein Sørensen, for en uforpliktende prat på 22 94 11 00.

www.capus.no